

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๑. ดั่งได้สดับมา ในพระนครสาวัตถี ได้มีพราหมณ์ชื่อว่าอทินนปุพพะกะ เขาไม่เคยให้สิ่งของอะไร ๆ แก่ใคร ๆ เพราะเหตุนั้น ประชาชนทั้งหลายจึงรู้จักเขาว่า อทินนปุพพะกะ นั้นแหละ ฯ เขาได้มีลูกชายคนเดียวเป็นที่รักใคร่พอใจ ฯ ต่อมาเขาต้องการจะให้ทำเครื่องประดับให้แก่ลูกชายนั้นคิดว่า ถ้าเราจักบอก (จ้าง) แก่ช่างทอง เราก็จักต้องให้ค่าจ้าง ดังนี้แล้ว จึงทูลทองคำด้วยตนเอง ทำให้เป็นตุ้มหูเกลี้ยง ๆ แล้วได้ให้ (แก่ลูกชาย) ฯ เพราะเหตุนี้ ลูกชายของเขาจึงได้ปรากฏว่า ชื่อมัญญกุณฑลีนั่นเอง ฯ ในเวลาที่ลูกชายนั้นมีอายุได้ ๑๖ ปี เกิดเป็นโรคผอมเหลืองขึ้น ฯ มารดามองดูลูกชายแล้วพูดว่า ท่านพราหมณ์ โรคเกิดขึ้นแก่ ลูกชายของท่านแล้ว ขอท่านจงให้หาหมอรักษาโรคนั้นเถิด ฯ พราหมณ์พูดว่า นางผู้เจริญ ถ้าเราจักนำหมอมามาไซ้เราก็จักต้องให้ค่าจ้างและรางวัล (แก่เขา) เธอไม่มองดูความสิ้นเปลืองทรัพย์ของเรา ฯ นางพราหมณีถามว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านจักทำอะไรเล่า ฯ พราหมณ์พูดว่า ความสิ้นเปลืองทรัพย์ของเรา ย่อมไม่มี โดยประการใด เราก็จักทำโดยประการนั้น ฯ พราหมณ์นั้น ไปยังสำนักพวกหมอแล้ว ถามว่าพวกท่านปรุขยานานไหนด ชื่อแกโรคอย่างโน้น ฯ ลำดับนั้น หมอเหล่านั้นก็บอกยาที่จะหาได้มีเปลือกไม้เป็นต้น แก่เขา ฯ

พราหมณ์นั้น นำเอายาที่พวกหมอบอกนั้นมาปรุขยาแก่ลูกชายนั้น ฯ เมื่อพราหมณ์นั้นปรุขยานั้นอยู่นั้นแหละ โรคได้รุนแรง เข้าถึงภาวะที่ไม่อาจรักษาได้ ฯ พราหมณ์รู้ว่าลูกชายนั้นทุพพลภาพแล้ว จึงเชิญหมอมาคคนหนึ่ง ฯ หมอนั้นตรวจดูแล้ว จึงพูดว่า พวกเรามีกิจอยู่อย่างหนึ่ง ท่านจงเชิญหม่อื่นมาให้รักษาเถิด ดังนี้แล้ว บอก



เลิกกะพรหมณ์นั้น ออกไปแล้ว ๗ พรหมณ์รู้ว่าลูกชายนั้นใกล้จะตายแล้ว คิดว่าเหล่าชนที่มาแล้ว ๆ เพื่อต้องการเยี่ยมลูกชายนี้ จักเห็นทรัพย์สมบัติภายในเรือน เราจักทำลูกชายนั้นไว้ข้างนอก ดังนี้แล้ว นำลูกชายออกไปให้นอนที่ระเบียงเรือนภายนอก ๗

๒. ต่อมาในวันที่ ๗ แต่วันที่บวชแล้ว ท่านพระมหาโมคคัลลานะเข้าไปอาศัยหมู่บ้านกัลลวาละ อยู่ในแคว้นมคธ เมื่อถึงนิมิตระครอบงำแล้ว ผู้อันพระบรมศาสดาให้สลัดใจแล้ว บรรเทาถึงนิมิตระได้แล้ว สดับพระธาตุกัมมัฏฐานที่พระตถาคตทรงประทานอยู่นั่นเอง ยังกิจในมรรค ๓ เบื้องบนให้สำเร็จ บรรลุถึงที่สุดสาวกบารมีญาณแล้ว ๗ ฝ่ายพระสารีบุตรเถระ ล่วงไปได้กึ่งเดือนแต่ว่าบวชแล้ว เข้าไปอาศัยกรุงราชคฤห์นั้นแหละ อยู่ในถ้ำสุกรขาตะพร้อมกับพระศาสดา เมื่อพระบรมศาสดาทรงแสดงเวทนาปริคคหสูตร แก่ที่ฉนขปริพพชกผู้เป็นหลานของตนอยู่ ส่งญาณไปตามกระแสแห่งพระสูตรก็ได้บรรลุถึงที่สุดสาวกบารมีญาณ เหมือนผู้ที่บริโภคภัตตาหารที่เขาจัดแจงเพื่อผู้อื่น ฉะนั้น ๗ มีคำถามว่า ก็ท่านพระสารีบุตรเถระผู้มีอายุ เป็นผู้มปัญญามาก มิใช่หรือเมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร จึงบรรลุสาวกบารมีญาณ โดยกาลช้ากว่าพระโมคคัลลานะ ๗ ตอบว่า เพราะมีบริกรรมมาก ๗ เปรียบเหมือนอย่างพวกมนุษย์เข้ญใจประสงค์จะไป ณ ที่ไหน ๆ ก็ออกไปได้อย่างรวดเร็วทันที ส่วนพวกพระราชาสมควรได้บริกรรมมาก มีการตระเตรียมช้างและราชพาหนะเป็นต้น ฉนใด ข้ออุปไมยนี้ ฟังทราบ ฉนนั้น ๗ ก็ในเวลาบ่ายวันนั้นเอง พระบรมศาสดาทรงทำการประชุมพระสาวก ที่พระเวฬุวันวิหาร ทรงประทานตำแหน่งพระอัครสาวก แก่พระเถระ ๒ องค์ แล้วทรงแสดงพระปาฏิโมกข์ ๗

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. สาวตถิยั กิร อทินนปุพฺพโก นาม พฺราหฺมโณ อโหสิ ฯ เตน กสฺสจิจฺฉิ น ทินนปุพฺพํ เตน ตํ อทินนปุพฺพโกเตวว สญฺชานีสุ ฯ ตสฺสเสกปุตฺตโก อโหสิ ปิโย มนาโป ฯ อถสฺส ปิลนฺธนํ การเตฺวาโม สเจ สุวณฺณการสฺสาจิกฺขิสฺสามิ เวตนํ ทาทพฺพํ ภวิสฺสตีติ สยเมว สุวณฺณํ โภจฺจเวตฺวา มจฺจจฺฉานิ กุณฺฑลานิ กตฺวา อทาสิ ฯ เตนสฺส ปุตฺโต มจฺจกฺกุณฺฑลีสึเตวว ปณฺณายิตฺถ ฯ ตสฺส โสฬสวสฺสกาเล ปณฺฑุโรโค อุทปาติ ฯ มาตา ปุตฺตํ โอลเเกตฺวา พฺราหฺมณ ปุตฺตสฺส เต โรโค อุปฺปนฺโนติ กิจฺฉาเปหิ นนฺติ อาห ฯ โภติ สเจ เวชฺชํ อาเนสฺสามิมตฺตเวตนํ ทาทพฺพํ ภวิสฺสตีตฺวํ มม ฅนฺจฺเจทํ น โอลเเกสึติ ฯ อถ กิํ กริสฺสสิ พฺราหฺมณาติ ฯ ยถา เมธนฺจฺเจโท น โหติ ตถา กริสฺสามีติ ฯ โส เวชฺชานํ สนฺติกํ ฅนฺตฺวา อสุกโรคสฺส นาม ตุมฺहे กิํ เภสชฺชํ กโรธาติ ปุจฺฉิ ฯ อถสฺส เต ยํ วา ตํ วา รุกฺขตฺจาทิ อจฺฉิ นนฺติ ฯ โส ตํ อหริตฺวา ปุตฺตสฺส เภสชฺชํ กโรติ ฯ ตํ กโรนฺตสฺสเวสฺส โรโค พลฺวา อโหสิ อเตกิจฺฉนฺทวํ อุปาฅมิ ฯ พฺราหฺมโณ ตสฺส พุพฺพลภาวํ ฅตฺวา เอกํ เวชฺชํ ปกฺโกสิ ฯ โส โอลเเกตฺวา อมฺหากํ เอกํ กิจฺจํ อตฺถิ อณฺณํ เวชฺชํ ปกฺโกสิตฺวา ติจฺฉาเปหีติ ตํ ปจฺจกฺขาย นิกฺขมิ ฯ พฺราหฺมโณ ตสฺส มรณฺสมยํ ฅตฺวา อิมสฺส ทสฺสนตฺถาย อากตาคตา อนฺโตเคเห สาปเตยฺยํ ปสฺสิสฺสนนฺติ พหิ นํ กริสฺสามีติ ปุตฺตํ นีหริตฺวา พหิ อาลินฺเท นิปฺชชาเปสิ ฯ **(ธมฺมปทฺฏจกฺถาย ปจฺจโม ภาโค/หน้า ๒๓ - ๒๔)**

๒. อถายสฺมา มหาโมคคฺลลาโน ปพฺพชิตฺทิวสโต สตฺตเม ทิวเส มคฺชรวฺภูเจ กลฺลวาลคามกํ อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต ถินมิทฺเช โอบกมฺนเต สตฺถารา สํเวชฺชิตฺถ ถินมิทฺชํ วิโนเทตฺวา ตถาคเตน ทินฺนํ ฅาตฺกมฺมจฺฉานํ สุณฺนฺโต ว อุปริมคคตฺตยกิจฺจํ นิฏฺฐาเปตฺวา สาวกปารมีฅาณสฺส มตฺถกํ ปตฺโต สารีปุตฺตตฺถโรปิ ปพฺพชิตฺทิวสโต



อชุตมมาลี อติกกมิตวา สตุถารา สทุธิ ตเมว ราชคหิ อุปนิสสาย สฺฐกรชาตเลเถ
 วิหรนฺโต อตฺตโน ภาคินเษยสฺส ทีฆนชปริพฺพชกสฺส เวทนาปริคฺคหสฺสตุตฺตเนเต เทลีย-
 มาเน สุตฺตานุสาเรณ ญาณํ เปเสตฺวา ปรสฺส วฑฺฒิตํ ภตฺตํ ภูณฺชนฺโต วีย
 สวภปารมีญาณสฺส มตฺถกํ ปตฺโต ฯ นนฺุ จายสฺมา มหาปณฺโณ อถ กสฺมา มหา-
 โมคฺคฺคฺลลนฺโต จิรตเรณ สวภปารมีญาณํ ปาปฺณีติ ฯ ปริกมฺมมหนฺตตาย ฯ ยถา
 หิ ทฺถคตมฺนุสฺสา กตฺถจฺจิ คนฺตฺกามา ชิปฺปเมว นิกฺขมฺนฺติ ราชฺฐนํ ปน หตฺถิวาหนกปฺป-
 นาหิ มหนฺตํ ปริกมฺมํ ลหฺุ วุณฺณฺติ เอวํ สมฺปทมิทํ เวทิตพฺพํ ฯ ตํทิวสเมว ปน สตุถา
 วฑฺฒมานกจฺจายาย เวพฺุวเน สวภสนฺนิปาตํ กตฺวา ทฺวินฺนํ เถรณํ อคฺคสวภฺภูจัน
 ทตฺวาปาฏิโมกฺขํ อุทฺทิสฺสิ ฯ (ธมฺมปทฺฐกถาย ปฐม โภาโค/หน้า ๘๖ - ๘๗)